

Súd: Krajský súd Košice
Spisová značka: 6Co/17/2020
Identifikačné číslo súdneho spisu: 7708204918
Dátum vydania rozhodnutia: 24. 11. 2020
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Viktória Midová
ECLI: ECLI:SK:KSKE:2020:7708204918.2

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Košiciach v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Viktórie Midovej a sudkýň JUDr. Andrey Galdunovej a JUDr. Zuzany Stolárovej v spore žalobcu: J. Ž., nar. XX.X.XXXX, bytom W. V. Ľ., C. XXX/XX, zastúpený JUDr. Antonom Hajdukom, advokátom, so sídlom vo Vranove nad Topľou, Štúrova 101/5, proti žalovanému: Slovenský vodohospodársky podnik, štátny podnik, so sídlom v Banskej Štiavnici, Radničné námestie 8, IČO: 36 022 047, odštepny závod Košice, so sídlom v Košiciach, Ďumbierska 14, za účasti intervenienta na strane žalovaného: Allianz - Slovenská poisťovňa, a.s., so sídlom v Bratislave, Dostojevského rad 4, o náhradu škody, o odvolaní žalovaného proti rozsudku Okresného súdu Michalovce zo dňa 12. marca 2019 sp.zn. 21C/65/2008

rozhodol:

Mení rozsudok Okresného súdu Michalovce zo dňa 12. marca 2019 č.k. 21C/65/2008 - 800 vo vyhovujúcom výroku I. tak, že žalobu zamietá.

Žalovaný má proti žalobcovi nárok na náhradu trov celého konania v plnom rozsahu.

odôvodnenie:

1. Okresný súd Michalovce (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo len „súd“) rozsudkom zo dňa 12.3.2019 č.k. 21C/65/2008-800 zaviazal žalovaného zaplatiť žalobcovi 333.965,61 € s úrokom z omeškania vo výške 9,5 % ročne od 30.12.2006 do zaplatenia, všetko do troch dní od právoplatnosti rozsudku (výrok I.). V prevyšujúcej časti žalobu zamietol (výrok II.). Žalobcovi voči žalovanému priznal nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100% (výrok III.). Rozhodol tak o žalobe, ktorou sa žalobca domáhal zaplatenia priznanej sumy titulom náhrady škody, ktorá mu vznikla dňa 31.7.2004 v dôsledku zničenia úrody poľnohospodárskych plodín z dôvodu pretrhnutia hrádze vo vlastníctve a správe žalovaného, kedy došlo k zaplaveniu pozemkov, na ktorých podnikal ako súkromne hospodáriaci roľník v oblasti poľnohospodárskej výroby.

2. Vykonaným dokazovaním vzal za preukázané pretrhnutie hrádze na rieke Ondava dňa 3.8.2004 (správne dňa 31.7.2004), ako aj zaplavenie poľnohospodárskych pozemkov, na ktorých žalobca ako živnostník hospodáril. Po konštatovaní, že žalobca je aktívne legitimovaným v tomto konaní a taktiež nepochybná je pasívna legitimácia žalovaného, zaoberal sa námietkou premlčania žalobou uplatneného nároku, vznesenou žalovaným, ktorú posudzoval podľa ust. § 106 ods. 1 Občianskeho zákonníka v spojení s ust. § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka (ďalej len „OZ“). Konštatoval, že trojročná objektívna premlčacia doba odo dňa, kedy vznikla škodová udalosť, do dňa podania žaloby dňa 24.4.2008 neuplynula z dôvodu, že táto spočívala v zmysle § 112 OZ počas konania vedeného na Okresnom súde Michalovce sp.zn. 13C/1/2007, v ktorom si žalobca uplatnil totožný nárok a ktoré konanie bolo zastavené v dôsledku nezaplatenia súdneho poplatku žalobcom, ktorému nebolo priznané oslobodenie od súdnych poplatkov. Súd konštatoval, že vo vyššie uvedenom konaní sp.zn. 13C/1/2007 žalobca podal a riadne odôvodnil svoju žiadosť o oslobodenie od súdneho poplatku, súd však tejto jeho žiadosti nevyhovel a

nepriznal mu oslobodenie od súdnych poplatkov. Podľa názoru súdu podanie návrhu na oslobodenie od súdneho poplatku možno považovať za riadne pokračovanie žalobcu v konaní. Konštatoval, že sa jedná o situáciu hodnú osobitného zreteľa, a to aj vzhľadom na skutočnosť, že žalobca napriek svojej finančnej situácii nemal dostatočné finančné prostriedky, aby zaplatil súdny poplatok. Žalobca danú situáciu opätovne riešil podaním totožnej žaloby dňa 24.4.2008 a v novom konaní (sp.zn. 21C/65/2008) bol na základe rovnakých predpokladov pre oslobodenie od súdnych poplatkov od poplatkovej povinnosti oslobodený a súd mu umožnil realizovať jeho právo na súdnu ochranu. Žalobca teda podľa názoru súdu vykonal všetky potrebné úkony, aby pokračoval v konaní a zároveň predchádzajúce konanie vedené pod sp. zn.13C/1/2007 neskončilo meritórnym rozhodnutím vo veci. Žalobca pritom nemohol podať žalobu skôr, než nadobudlo právoplatnosť rozhodnutie o zastavení konania, z dôvodu brániacej prekážky litispendencie. Uviedol, že trojročná objektívna premlčacia doba predstavuje 1095 dní, do podania žaloby vo veci sp.zn. 13C/1/2007 dňa 10.1.2007 uplynulo spolu 890 dní, premlčacia doba v dňoch od 10.1.2007 až do 15.11.2007, ktorý je dňom právoplatnosti uznesenia o zastavení konania, spočívala a počnúc dňom 16.11.2007 začala plynúť opätovne premlčacia lehota, a až do podania žaloby dňa 24.4.2008 uplynulo 161 dní. Spolu takto uplynulo 1051 dní a z trojročnej premlčacej doby zostala ešte lehota 44 dní. Konštatoval preto, že žaloba bola podaná v rámci trojročnej objektívnej premlčacej doby. Pokiaľ ide o subjektívnu premlčaciu dobu, súd konštatoval, že žalobca bez právnického vzdelania nevedel, kto je za škodu reálne zodpovedný, a to aj z dôvodu, že všetky potencionálne zodpovedné subjekty sa vyjadrili tak, že nie sú pasívne vecne legitimované, a to okrem samotného žalovaného aj Ministerstvo životného prostredia SR a vláda SR, resp. spoločnosť Allianz - Slovenská poisťovňa a.s. Otázka posúdenia, kto je pasívne vecne legitimovaným, je právne náročnou otázkou a túto skutočnosť zahmlievali aj informácie z médií a vyjadrenia vlády, a to tak, že nebolo možné jednoznačne určiť, kto za škodu zodpovedá. Z tohto dôvodu žalobca zvolil taký postup, že iba štatisticky vyčíslil škodu u štátu, pričom samotné odškodnenie si v rozhodnom čase neuplatňoval voči konkrétnemu subjektu. Až dňa 20.12.2006 po preštudovaní prípadu advokátkou sa žalobca dozvedel, že za škodu zodpovedá žalovaný, ktorého aj označil vo svojej žalobe. Do podania žaloby dňa 24.4.2008 preto neuplynula ani subjektívna premlčacia doba. Zároveň považoval vznesenú námietku premlčania za výkon práva v rozpore s dobrými mravmi, ktorý nemôže požívať právnu ochranu v zmysle § 3 ods. 1 OZ. K tomu uviedol, že predmetom konania je komplikovaná náhrada škody, ktorú spôsobil žalovaný žalobcovi, jedná sa o veľmi zložité právne vzťahy, na ktoré je potrebné odborné posúdenie osoby s vysokoškolským právnickým vzdelaním a nemožno od bežného živnostníka pôsobiaceho v poľnohospodárskej výrobe očakávať aj vzhľadom na predchádzajúce prísľuby štátu, že štát uhradí škodu, aby žalobca okamžite po verejnom prísľube pristúpil k uplatneniu náhrady škody. Zohľadnil teda tú skutočnosť, že štát prvotne sľuboval náhradu škody poškodeným, čo bolo publikované aj v periodikách, v televízii a rozhlasе a za takého stavu bolo logické, že samotný žalobca očakával úhradu škody od štátu na základe verejného prísľubu a až následne po vyjadrení, že štát škodu neuhradí, pristúpil samotný žalobca k posudzovaniu tejto škody a zisťovaniu zodpovedného subjektu. Tohto zistil až po porade s advokátom, čoho dôkazom je list zo dňa 20.12.2006. Súd preto považoval žalovaným vznesenú námietku premlčania za výkon práva v rozpore s dobrými mravmi a vec následne meritórne prejednal.

3. Zodpovednosť žalovaného za škodu vyvodil z ust. § 420a a § 420 a § 415 OZ v spojení s ust. § 48 ods. 3 zákona č. 364/2004 Z.z. o vodách (ďalej len zákon o vodách). Konštatoval, že žalovaný porušil svoje povinnosti podľa ust. § 48 ods. 3 zákona o vodách, medzi ktoré patrí aj zabezpečovať ochranu pred povodňami podľa osobitného predpisu, pričom porušenie tejto povinnosti bolo v príčinnej súvislosti so vznikom škody žalobcovi. Konštatoval, že žalovaný ako správca vodného toku je zodpovedný za vykonávanie zabezpečovacích prác na ochranu pred nepriaznivými účinkami vôd na vodných tokoch a vodohospodárskych dielach, pričom jeho zodpovednosť je limitovaná nepredvídateľnými udalosťami, charakterizovanými ako vis maior, keď správca nezodpovedá za škodu spôsobenú mimoriadnou udalosťou v zmysle ust. § 49 ods. 5 zákona o vodách. Súd však konštatoval, že v prejednávanej veci nešlo o mimoriadnu udalosť, vylučujúcu zodpovednosť žalovaného za škodu. Dôkazom toho je skutočnosť, že k prelievaniu hrádze došlo iba na malom úseku 15-25 m presne pod miestom, kde bolo viacero priesakov, ktoré žalovaný žiadnym spôsobom neutesnil tak, ako to urobil na iných miestach, čo vyplynulo aj zo správy z povodne, pričom následne došlo k poklesnutiu koruny hrádze a jej prelievaniu na rozhodnom úseku. K prelievaniu hrádze na danom úseku teda došlo len z dôvodu, že žalovaný nezabezpečil utesnenie priesakov, resp. výverov, čo nemožno za žiadnych okolností považovať za mimoriadnu udalosť. Uzavrel teda zodpovednosť žalovaného v zmysle § 420a OZ. Zároveň však konštatoval aj zodpovednosť podľa § 420 OZ v spojení s § 415 OZ, vychádzajúc zo znaleckého posudku Ing. Hurajta a Ing. Mrnča. Závery týchto znaleckých posudkov boli zhodné, pokiaľ ide o

spôsob pretrhnutia hrádze, avšak v príčinách pretrhnutia boli čiastočne odlišné. Z oboch znaleckých posudkov však vyplynulo, že došlo k porušeniu filtračnej stability samotného podlažia hrádze, resp. k jej podmáčaní v oblasti päty hrádze, pričom priesaky pod hrádzou potvrdili obaja znalci. Rovnako existencia priesakov vyplynula aj z výpovedí viacerých svedkov. V dôsledku priesakov na hrádzi došlo aj k samotnému výveru pod hrádzou, resp. došlo k reálnemu poklesu koruny hrádze a až následne ako sekundárna príčina tohto poklesnutia hrádze z dôvodu priesakov a výverov bolo prelievanie hrádze. Súd z vykonaných dôkazov uzavrel, že k prelievaniu hrádze došlo iba na jedinom mieste hrádze o dĺžke 15-25 m, a to presne v mieste pretrhnutia hrádze po procese stekutenia alebo sufózie v rámci podlažia samotnej päty hrádze. Prelievania teda nebolo priamou a bezprostrednou príčinou pretrhnutia hrádze, ale bolo iba sekundárnym následkom. K procesu pretrhnutia hrádze došlo v dôsledku lokálnych priesakov v oblasti základovej škáry hrádze, čo vyvolala vnútorná sufózia, resp. stekutenie. Oba javy pritom predstavujú vo svojej podstate podmočenie. Tento proces sufózie / stekutenia vyvolal samotný pokles hrádze, čo v podstate urýchlilo celý jej kolaps, pričom kolaps hrádze sprevádzalo prelievanie hrádze, ako aj následné odtrhnutie vzdušnej strany hrádze. K prelievaniu hrádze dochádzalo iba v dôsledku poklesu hrádze, ktorej príčinou boli lokálne priesaky. Prvým následkom poklesu koruny hrádze bolo prelievanie hrádze a jej betónovej membrány a druhým bolo progresívne mechanické porušenie vzdušnej strany a až tretím následkom bola úplná deštrukcia hrádze. Betónová membrána pritom nebola dostatočne založená do podlažia v danom mieste. Ani zavrecovanie rozhodného miesta by nezabránilo pretrhnutiu hrádze, čo je logický záver tej skutočnosti, že prvotnou, hlavnou a najpodstatnejšou príčinou bolo, že na hrádzi vznikli priesaky, resp. výveru na rozhodnom mieste a samotné navyšovanie koruny hrádze vrecami s pieskom pri takomto spôsobe deštrukcie hrádze by situácii nepomohlo. Tým vzal súd za preukázané porušenie povinnosti žalovaného v súvislosti so zabezpečením povodňových zabezpečovacích prác. Výšku škody, ktorá vznikla žalobcovi, vzal súd za preukázanú zo znaleckého posudku Ing. Ganzarčíka č. 12/2018. Uzavrel preto, že pretrhnutie hrádze bolo spôsobené porušením právnej povinnosti, uloženej žalovanému zákonom ako správcom toku, porušenie tejto povinnosti bolo v príčinnej súvislosti so spôsobenou škodou, kedy pretrhnutím hrádze bola zaplavená úroda na pozemkoch žalobcu, žalovaný neprijal adekvátne opatrenia na zabránenie vzniku škody, čo svedčí o zanedbaní jeho preventívnej povinnosti, ktoré viedlo k pretrhnutiu hrádze, porušil tak povinnosti podľa § 48 ods. 3 zákona o vodách, najmä povinnosť zabezpečiť ochranu pred povodňou, v dôsledku čoho ho zaviazal na náhradu škody žalobcovi vo výške určenej znaleckým posudkom a v prevyšujúcej časti žalobu zamietol.

4. O nároku na náhradu trov konania rozhodol podľa ust. § 255 ods. 1 CSP a úspešnému žalobcovi priznal nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100%, keďže posúdenie výšky škody záviselo od znaleckého dokazovania.

5. Proti tomuto rozsudku, a to proti vyhovujúcemu výroku I. a súvisiacemu výroku o náhrade trov konania III. v zákonnej lehote podal odvolanie žalovaný z dôvodov podľa ust. § 365 ods. 1 písm. b/, d/, f/ a h/ CSP a navrhol napadnutý rozsudok zmeniť tak, že súd žalobu v celom rozsahu zamietne z dôvodu premlčania žalobou uplatneného nároku, z dôvodu absencie zákonných predpokladov zodpovednosti za škodu a z dôvodu existencie liberačného dôvodu a priznať mu nárok na náhradu trov odvolacieho konania. Vytýkal súdu, že pri právnom hodnotení námietky premlčania nezohľadnil ten fakt, že žalobca v žalobe identifikoval ako žalovaného subjekt odlišný od Slovenského vodohospodárskeho podniku, keď označil za žalovaného Slovenskú republiku. K zmene určenia žalovaného pristúpil žalobca až dňa 20.1.2011 vychádzajúc z uznesenia Krajského súdu v Košiciach zo dňa 25.10.2010 sp.zn. 6Co/124/2010. Žalobu dňa 24.4.2008 teda nepodal voči Slovenskému vodohospodárskemu podniku, ale voči štátu. Argumentoval ďalej tým, že voči nemu nedošlo ani k splneniu zákonných predpokladov podmieňujúcich spočívajúce premlčacej doby v zmysle § 112 OZ. Uplatnením práva na súde sa totiž zastavuje plynutie premlčacej doby iba vo vzťahu k osobe, voči ktorej sa vedie toto konanie a žalovaný nebol osobou, voči ktorej smerovala žaloba zo dňa 24.4.2008 a voči ktorej sa viedlo riadne predmetné konanie o náhradu škody. Vo vzťahu k žalovanému nemohlo dôjsť ani k spočívaniu premlčacej doby počas konania vedeného pod sp.zn. 13C/1/2007, pretože toto konanie bolo zastavené pre nezaplatenie súdneho poplatku žalobcom, právoplatne dňa 15.11.2007. Samotné podanie žiadosti o oslobodenie od súdneho poplatku nemožno považovať za riadne pokračovanie v konaní bez ohľadu na to, či takáto žiadosť je alebo nie je dôvodná. Žiadosť žalobcu o oslobodenie od súdnych poplatkov bola v konaní vedenom pod sp.zn. 13C/1/2007 vyhodnotená ako nedôvodná. Tento záver súdu nebol spochybnený žiadnym opravným prostriedkom a nebol revidovaný súdom vyššej inštancie, a teda sa musí prezumovať, že nepriznanie oslobodenia od súdneho poplatku a nadväzujúce rozhodnutie o zastavení konania vo veci sp.zn. 13C/1/2007 boli zákonné a správne.

Súd sa preto v tomto prebiehajúcom konaní nemôže štylizovať do postavenia odvolacieho súdu a prehodnocovať dôvody pre priznanie oslobodenia od súdnych poplatkov a zastavenie konania. Naviac aj v konaní pod sp.zn. 13C/1/2007 bola za žalovaného označená Slovenská republika, a teda žalovaným nebol Slovenský vodohospodársky podnik, štátny podnik. Nesúhlasil ani so záverom súdu, že subjektívna premlčacia lehota začala plynúť až dňa 20.12.2006, kedy sa žalobca po preštudovaní prípadu advokátkou dozvedel, že za škodu zodpovedá Slovenský vodohospodársky podnik, štátny podnik. Zdôraznil, že neznalosť zákona neospravedlňuje a nemožno preto zohľadniť tú skutočnosť, že žalobca ako právny laik nevedel určiť subjekt zodpovedný za škodu. Otázka, kto je zodpovedným subjektom, teda proti komu má žalobca podať žalobu na náhradu škody, vyplýva z hmotnoprávných noriem a platí pritom nevyvrátiteľná domnienka o znalosti vyhlásených všeobecne záväzných právnych predpisov. Naviac rozhodujúcou skutočnosťou nie je, či a kedy si poškodený vytvoril právny záver o zodpovednosti určitej osoby, ale kedy sa poškodený dozvedel o skutkových okolnostiach podstatných pre vymedzenie zodpovedného subjektu. Vedomosť o týchto skutkových okolnostiach mal pritom už v roku 2004 a zároveň vedel aj presný dátum škodovej udalosti a dokázal škodu aj predbežne vyčíslieť, keď v deň škodovej udalosti podal hlásenie škodovej udalosti a žiadosť o náhradu škody. Žalovaný preto považuje žalobou uplatnený nárok na náhradu škody za premlčaný tak v objektívnej aj subjektívnej premlčacej dobe. Zásadnú výhradu vzniesol aj voči posúdeniu námietky premlčania súdom prvej inštancie v tom zmysle, že ide o výkon práva priečiaci sa dobrým mravom v zmysle § 3 ods. 1 OZ. Pripomenul, že súd prvej inštancie predchádzajúcim rozsudkom zo dňa 26.10.2009 č.k. 21C/65/2008-170 žalobu zamietol s odôvodnením, že považoval námietku premlčania za dôvodnú. V tom čase nekonštatoval ani žiaden rozpor s dobrými mravmi. Následne v ďalšom meritórnom rozhodnutí súd už konštatuje presný opak a vyhodnotí vznesenú námietku premlčania ako nekomformnú s dobrými mravmi, čo považuje žalovaný za nepredvídateľný postup súdu. Rozhodnutie Ústavného súdu SR sp.zn. II.ÚS 176/2011 pritom pripúšťa rozpor námietky premlčania s dobrými mravmi, zároveň však limituje aplikáciu tohto inštitútu výnimočnou intenzitou zneužitia námietky premlčania na úkor sporovej strany, ktorá márne uplynutie premlčacej doby nezavinila. Poukázal na to, že v prejednávanej veci z obsahu spisu nevyplývalo, že by žalobcovi bránila včasnému uplatneniu si práva na náhradu škody nejaká mimoriadne závažná objektívne existujúca, náhla, neprekonateľná a nepredvídateľná prekážka, ktorou by došlo k odopretiu výkonu práva domáhať sa ochrany na súde. Žalovaný svojim správaním žiadnu takúto prekážku žalobcovi v uplatňovaní jeho práva nevytvoril a od začiatku súdneho sporu konzistentne odmieta niesť zodpovednosť za vzniknutú škodu. Argumentoval tým, že politické a mediálne výstupy tretích osôb a ich verejné prisľuby sú právne irelevantné z hľadiska reálnej možnosti uplatňovania práva, nakoľko nijakým spôsobom neoberali žalobcu o spôsobilosť identifikovať zodpovedný subjekt, lebo ten je identifikovaný objektívne daným a všeobecne záväzným hmotným právom. Rovnako žalovaný nijako neobmedzoval žalobcu v jeho možnosti kontaktovať advokáta a žalobou včas iniciovať súdne konanie. Žalobca sa mohol kedykoľvek po vzniku škodovej udalosti poradiť s advokátom, a je preto nepochopiteľné, že tak urobil až po vyše dvoch rokoch od mimoriadnych udalostí, ktoré mu spôsobili škodu. Povodňou na rieke Ondava boli spôsobené škody aj iným podnikateľským subjektom, napr. Agropotravinárskemu družstvu Malčice (spis Okresného súdu Michalovce sp.zn. 12C/277/2005), ktoré si svoje právo uplatnilo na súde už v roku 2005. Účelové výhovorky žalobcu, že si nemohol svoje právo uplatniť skôr ako v roku 2007, preto nemôžu obstáť. Je pritom právne irelevantné, či a kedy si poškodený vytvoril právny záver o zodpovednosti určitej osoby za škodu. Zo strany žalobcu preto nešlo o zneužitie práva (vzniesť námietku premlčania) na úkor žalobcu. Bol to práve žalobca, kto sa dopustil správania, ktoré by sa dalo interpretovať ako zneužitie práva, keď sa neriadil platným právom, nevyhľadal právne poradenstvo včas, spoliehal sa na sľuby politickej moci, hoci iní poškodení si už medzitým odbornú právnu pomoc vyhľadali a svoje právo uplatnili na súde, po podaní prvej žaloby nezaplatil súdny poplatok, čím zavinil zastavenie súdneho konania, následne pol roka opätovne odkladal podanie druhej žaloby, pričom v oboch žalobách označil za žalovaného subjekt odlišný od Slovenského vodohospodárskeho podniku a v konaní postupuje zmätočne, čo významne prispelo k tomu, že súdne konanie sa vlečie a zaťažuje žalovaného už 11 rokov. Žalovaný sa žiadnym spôsobom nepričinil o to, že žalobca nechal márne uplynúť premlčaciu dobu a absentuje tak šikanóznym prvkom zo strany žalovaného. Pokiaľ ide o ustálenie otázky pasívnej vecnej legitímácie, žalovaný vytýkal Krajskému súdu v Košiciach, že svojim uznesením sp.zn. 6Co/124/2010 zo dňa 25.10.2010, ktorým zrušil rozsudok zamietajúci žalobu zo dňa 26.10.2010 č.k. 21C/65/2008-170, protizákonne spojil dva odlišné právne inštitúty, a to účastníctvo a vecnú legitímáciu a za účelom odstránenia vady postupu - vady v označení účastníka, poskytol hmotnoprávnu inštruktáž ohľadom pasívnej vecnej legitímácie. Povinnosťou súdu pri odstraňovaní neúplných podaní je poučovať účastníka len o procesných právach a povinnostiach, nie o otázkach hmotného práva. Spochybňoval tiež postup súdu, keď aplikoval postup podľa § 43

OSP v situácii, keď už sa súd otázkou zodpovednosti vecne zaoberal. Vytýkal súdu tiež postup, keď súkromnoznanlecký posudok Ing. Mrnča hodnotil iba ako listinný dôkaz, hoci všetky zákonné formálne i obsahové náležitosti znaleckého posudku riadne spĺňal. V ďalšom namietal nesprávnosť kvalifikácie zodpovednosti za škodu v zmysle § 420a OZ, keďže správu vodných tokov v zmysle § 48 zákona č. 364/2004 Z.z. o vodách nie je možné kvalifikovať ako prevádzkovú činnosť. Krajský súd v Košiciach v uznesení č.k. 1Co/204/2011-374 zo dňa 28.12.2012 posúdil otázku aplikácie zodpovednosti za škodu podľa § 420a OZ v skutkovo obdobnom prípade na činnosť v rámci správy vodných tokov tak, že správu vodných tokov podľa § 48 zákona o vodách nemožno považovať za prevádzkovú činnosť, nakoľko správa vodných tokov ako taká nemá prevádzkovú povahu. Ďalej žalovaný uviedol, že ochranná hrádza nemá povahu a charakter prevádzky a sama o sebe nenesie riziko vzniku škôd, nie je nebezpečná, práve naopak, jej podstata spočíva v ochrannej funkcii. Údržba a starostlivosť správcu vodného toku o ochrannú hrázu je súčasťou zákonných povinností správcu vodného toku a táto činnosť nemá povahu ani vlastnosti prevádzkovej činnosti a logicky škoda žalobcu nemohla byť spôsobená prevádzkovou činnosťou žalovaného ani vecou použitou pri prevádzke ani samotným vplyvom tejto prevádzky na okolie. Okrem toho vytýkal súdu, že nezohľadnil ust. § 49 ods. 5 zákona o vodách, v zmysle ktorého správca vodného toku nezodpovedá za škody spôsobené mimoriadnou udalosťou, ktorou nepochybne povodeň v auguste 2004 bola. Príčinou pretrhnutia ochrannej hrádze v zmysle znaleckého posudku Ing. Mrnča bola kumulácia viacerých faktorov, ktorá v konečnom dôsledku viedla k jej kolapsu. Prvým faktorom bol výskyt nadpriemerne výdatných zrážkových udalostí, ktoré spôsobili kulmináciu prietokov a následné povodňové stavy na toku Ondava. Hladina tejto rieky pritom dosiahla historickú úroveň, čo znalec označil za prvý faktor pretrhnutia hrádze. Aj ďalšími vykonanými dôkazmi bola preukázaná extrémnosť povodňovej vlny, výrazné prekročenie tretieho stupňa aktivity. Podľa názoru žalovaného medzi živelné pohromy, ktoré patria do pojmu mimoriadne udalosti v zmysle § 3 ods. 2 zákona č. 42/1994 Z.z. o civilnej ochrane, patrí aj historická ničivá povodeň z prelomov mesiacov júl a august 2004, ku ktorej došlo na rieke Ondava v dôsledku nepriaznivého pôsobenia prírodných síl v podobe extrémne intenzívnych zrážok v mesiaci júl 2004. Povodňové vlny, ktoré dosiahli historické maximum, zároveň uvoľnili enormné kvantum kumulovanej energie a ničivých fyzikálnych faktorov, pôsobiacich deštruktívne na ochrannú hrázu, čo zodpovedá definícii pojmu živelná pohroma (mimoriadna udalosť). Bez existencie povodne mimoriadneho rozsahu by k zrúteniu hrádze a k následným škodám nemohlo dôjsť. Nesúhlasili preto so záverom súdu, ktorý určil za dôvod prietrže hrádze existujúce priesaky. Len samotné priesaky neboli príčinou roztrhnutia hrádze. Vo vzťahu k utesňovaniu priesakov, ktoré boli len jednou z príčin pretrhnutia hrádze žalovaný uviedol, že nasadil na ich utesňovanie všetky svoje kapacity a vyvinul maximálne úsilie pri výkone zabezpečovacích prác na ochranu pred nepriaznivými účinkami vôd na vodnom toku Ondavy. Nakoniec zdôraznil, že z vykonaného dokazovania nevyplývalo, že by si žalovaný riadne neplnil zákonné povinnosti správcu vodného toku. Jeho protiprávne konanie ako predpoklad zodpovednosti podľa § 420 OZ preukázané nebolo a následne ani kauzálny nexus a zavinenie, z ktorého dôvodu za škodu nezodpovedá ani podľa ust. § 420 OZ. Škoda bola spôsobená mimoriadnou udalosťou, a preto žalovaný nemôže byť za škodu zodpovedný, z ktorých dôvodov navrhol rozsudok zmeniť tak, že súd žalobu v celom rozsahu zamietne.

6. Žalobca vo vyjadrení k odvolaniu navrhol odmietnuť odvolanie z dôvodu, že nemá náležitosti podľa § 363 CSP, pretože tvrdenia žalovaného v odvolaní neboli subsumované pod konkrétne odvolacie dôvody. Predovšetkým namietal argumentáciu žalovaného ohľadne premlčania, ktoré je bez identifikácie, o aký odvolací dôvod ide, a preto navrhol, aby odvolací súd na námietku premlčania neprihliadol. V prípade, že súd odvolanie neodmietne, navrhol napadnutý rozsudok potvrdiť ako vecne správny a priznať mu náhradu trov odvolacieho konania. K vznesenej námietke premlčania uviedol, že s jeho argumentáciou, prečo nie je žalobou uplatnený nárok premlčaný, sa súd prvej inštancie v plnom rozsahu stotožnil a jeho závery si osvojil, a na týchto záveroch v plnom rozsahu trvá. Zotrval teda na tvrdení, že si svoj nárok riadne uplatnil žalobou podanou dňa 10.1.2007 a počas konania na základe tejto žaloby až do 15.11.2007 premlčacia lehota neplynula, pretože podanie návrhu na oslobodenie od súdneho poplatku je riadnym pokračovaním žalobcu v konaní. Do zlej finančnej situácie sa pritom dostal z dôvodu, že nebol odškodnený a táto situácia nesmie byť na ujmu uplatnenia jeho práva na súde. Situáciu riešil podaním opätovnej žaloby dňa 24.4.2008, kedy bol oslobodený od poplatkovej povinnosti. Pokiaľ ide o označenie žalovaného v žalobe v oboch konaniach, žalovaného označil presným identifikačným číslom a sídlom, ako aj správnym obchodným menom, len s predponou „Slovenská republika“ navyše, teda od začiatku je jasné, kto je žalovaným. Nesúhlasil so žalovaným, že až dňa 20.1.2011 došlo k odstráneniu väd podania a k účinku, s ktorým žalovaný spája nedodržanie objektívnej premlčacej doby. Účinky podania žaloby nastali dňa 24.4.2008 a objektívna premlčacia lehota bola zachovaná. Rovnako

bola zachovaná aj subjektívna lehota, keďže sa dozvedel o škode a o tom, kto za ňu zodpovedá, dňa 20.12.2006. Zároveň považuje vznesenú námietku premlčania za rozpornú s dobrými mravmi, pretože práve konanie žalovaného spôsobilo zánik podnikateľskej činnosti žalobcu. Navyše v dôsledku tohto napätia z neplnenia žalovaného onkologicky ochorel a dodnes je onkologickým pacientom a tieto závažné okolnosti sa udiali v rokoch 2004-2008 a spôsobili mimoriadne závažné prekážky žalobcu, ktorý ešte musel riešiť aj podanie žaloby. Z dôvodu zdravotných ťažkostí sa žalobca mohol pojednávania zúčastniť iba raz. Navyše v danom prípade z povahy vzťahu vyplýva, že tento môže mať obchodnoprávnu povahu v zmysle § 261 ods. 2 Obchodného zákonníka, a teda premlčacia lehota by sa v danom prípade riadila ust. § 397 Obchodného zákonníka a bola by štvorročná. Táto začala plynúť 1.8.2004, keďže ku škodovej udalosti došlo dňa 31.7.2004 a právo na súde uplatnil dňa 24.4.2008. K námietke nedostatku pasívnej legitímácie žalovaného poukázal na ust. § 5 a 6 zákona o štátnom podniku, ktoré jednoznačne určujú pasívnu legitímáciu žalovaného. Žalovaný ako štátny podnik nezodpovedá za záväzky štátu a rovnako ani štát nezodpovedá za záväzky podniku, a tým je vylúčená zodpovednosť štátu za škodu. Správcom hrádze, ktorej pretrhnutím bola spôsobená škoda, je žalovaný a tento v dôsledku porušenia svojich povinností ako správcu vodného toku je pasívne vecne legitimovaný. V súvislosti s opravou vád nesprávne označeného žalovaného žalobca uviedol, že ak sa podanie opraví alebo doplní v celom rozsahu v súlade s výzvou súdu, platí, že bolo bez vád už od počiatku, t.j. odo dňa, keď bolo podané na súde. Žalobca teda nikdy nežaloval Slovenskú republiku, ale iba štátny podnik a po odstránení vady označenia žalovaného neexistuje žiadna pochybnosť o pasívne legitimovanom subjekte. Zotrvával na tom, že žalovaný je zodpovedný tak podľa § 420a OZ, ako aj podľa § 415 v spojení s § 420 OZ. V prípade objektívnej zodpovednosti podľa § 420a OZ sa nevyžaduje ani zavinenie žalovaného. Napriek tomu súd skúmal aj zavinenie z hľadiska vzniku zodpovednosti podľa § 420 OZ v spojení s § 415 a príslušnými ustanoveniami vodného zákona a podrobne rozobral otázku zodpovednosti žalovaného podľa § 420 OZ. Z rozhodnutia vyplýva porušenie právnej povinnosti žalovaným a vznik škody v príčinnej súvislosti s týmto porušením. Dôvodom vzniku škody bolo pretrhnutie hrádze, pričom zodpovedným subjektom za stav hrádze je žalovaný. Žalovaný neodstránil vznik priesakov počas záchranných prác, keď nedokázal utesniť priesak, aj keď na to bol vyslovene včas upozornený viacerými svedkami, čo nakoniec viedlo k pretrhnutiu hrádze a zničeniu úrody na poliach vodou. Za nedôvodnú považoval aj obranu žalovaného, že sa zbavil svojej zodpovednosti podľa § 49 ods. 5 vodného zákona. Podľa názoru žalobcu zvýšené zrážky nikdy nemôžu znamenať mimoriadnu udalosť v kontexte účelu hrádze. Určité aspekty zvýšených zrážok by bolo možné akceptovať pri plošnom preliatí hrádze, čo sa v danom prípade nestalo, pretože došlo iba na jednom mieste k nepatrnému preliatiu s tým, že sa preukáže kapacita hrádze a následný objem zrážok. V tomto žalovaní neunesol dôkazné bremeno, pretože nevyčíslil kapacitu hrádze ani objem zrážok. Nemožno tolerovať pretrhnutie hrádze z dôvodu nedostatočnej starostlivosti o hrádzu neplnením si zákonných preventívnych povinností, neplnením si povinností v záchranných prácach, neutesnením priesaku, na ktorý boli včas upozorňovaní. Príčinou pretrhnutia hrádze bol priesak, ako to vyplynulo z oboch znaleckých posudkov a rozhodujúcou skutočnosťou je nezvládnutie záchranných prác v súvislosti so zvýšenými zrážkami, keď napriek upozorneniu zamestnancov žalovaného na priesaky, žalovaný konkrétne daný priesak neutesnil. V ostatnom poukázal na svoju záverečnú reč z 12.3.2019, ktorú pripojil k vyjadreniu k odvolaniu.

7. Žalovaný následne na podporu jeho námietok v odvolaní predložil odvolaciemu súdu znalecký posudok č. 43 zo dňa 20.8.2019, vypracovaný Technickou univerzitou v Košiciach a rozsudok Krajského súdu v Prešove sp.zn. 2Co/36/2018 zo dňa 17.7.2019, ktorými listinami nedisponoval v priebehu prvoinštančného konania. Uviedol, že zo záverov znaleckého posudku Technickej univerzity v Košiciach, ktoré sú zhodné so znaleckým posudkom Ing. Mrnča vyplýva, že prvou a hlavnou príčinou pretrhnutia ochrannej hrádze boli extrémne zrážky, v dôsledku ktorých dosiahla povodňová vlna rieky Ondava historickú úroveň a deštruktívne pôsobila na teleso ochrannej hrádze. Jednalo sa o mimoriadnu udalosť, predstavujúcu liberačný dôvod v zmysle § 49 ods. 5 zákona o vodách. Rovnako poukázal na závery rozsudku Krajského súdu v Prešove ohľadne charakteru činnosti žalovaného, v zmysle ktorých ochranná hrádza nemá povahu a charakter prevádzky, údržba a starostlivosť správcu vodného toku o ochrannú hrádzu je súčasťou zákonných povinností správcu vodného toku, ktoré vykonáva vo verejnom záujme a za účelom ochrany osôb a majetku pre prípad nepriaznivého vývoja na vodnom toku a táto činnosť správcu nemá povahu ani vlastnosti prevádzkovej činnosti. Následne žalovaný predložil aj rozsudok Okresného súdu Michalovce č.k. 12C/277/2005-889 zo dňa 1.10.2019 v skutkovo totožnej veci, ktorým súd žalobu o náhradu škody v celom rozsahu zamietol s konštatovaním, že porušenie prevenčnej povinnosti v zmysle § 415 OZ, prípadne inej právnej povinnosti podľa § 48 ods. 3 zákona o vodách zo strany žalovaného preukázané nebolo a nebol tak daný predpoklad vzniku zodpovednosti podľa § 420

OZ. V zmysle záverov tohto rozsudku pretrhnutie hrádze na rieke Ondava dňa 31.7.2004 bolo spôsobené mimoriadnou udalosťou - vysokým stavom vody, ktorý spôsobil preliatie hrádze a priesaky v dôsledku sufózie a erózie, z ktorých dôvodov súd žalobu zamietol.

8. Žalobca vo vyjadrení k doplneniu odvolania navrhol neprihliadať na doplnenie odvolania, keďže bolo podané po uplynutí odvolacej lehoty. Ani jeden z priložených rozsudkov pritom nemá povahu judikátu a pre súd nie je záväzný. Závery súdu v konaní sp. zn. 12C/277/2005 nie sú pre súd v tejto prejednávanej veci záväzné. Aj keď porušenie povinnosti nebolo preukázané v konaní sp. zn. 12C/277/2005, neznamená to, že by nebolo preukázané v tomto prebiehajúcom konaní. Neutesnenie priesaku žalovaným bolo rozhodujúcim porušením právnej povinnosti, vyplývajúcej z § 8 ods. 1 písm. a/ nar. vl. 32/1975 Zb. o ochrane pred povodňami v spojitosti s § 48 ods. 3 písm. n/ zákona o vodách, podľa ktorej žalovaný má zabrániť nielen priesakom, ale aj preliatiu. Zanedbanie tejto povinnosti pritom vyplýva zo svedeckých výpovedí. Škoda v danom prípade nebola spôsobená preliatím hrádze, ale jej pretrhnutím. V ďalšom sa zaoberal dôvodmi rozsudku sp. zn. 12C/277/2005 v porovnaní so závermi rozsudku v tejto prejednávanej veci. Následne sa zameril na závery znaleckého posudku Technickej univerzity v Košiciach, ktorý je súkromným znaleckým posudkom vypracovaným pre žalovaného, pričom tento posudok len potvrdil, že žalovaný nepreviedol v rokoch 2002 až 2004 ani jeden dôkaz na skúmanie filtračnej stability hrádze a ani jeden dôkaz, ktorým by sa skúmala štruktúra päty hrádze. Žalovaný potvrdil, že touto skutočnosťou sa zaoberal až po udalosti 31.7.2004, a teda nepredvídal priesaky, ktoré v súvislosti so zvýšenou zrážkovou činnosťou sa stali hlavnou príčinou pretrhnutia hrádze. Potvrdil závery znalca Ing. Hurajta o stekutení podložia. Fotografia použitá v tomto znaleckom posudku, ktorá je prezentovaná ako preliatie, je hrubým zavádzaním, pretože je z miesta, kde sa znížila koruna hrádze v dôsledku neutesneného priesaku, kde krátko na to došlo k pretrhnutiu hrádze. Žalovaný nepreukázal jedinou investíciu do hrádze od jej výstavby, pričom stavba je dávno po svojej životnosti a táto dôležitá skutočnosť nemôže byť na ujmu poškodeným.

9. Žalovaný v replike k vyjadreniu žalobcu k odvolaniu zo dňa 5.9.2019 uviedol, že považuje za škandalózne spájanie vzniku onkologického ochorenia žalobcu s činnosťou žalovaného. Odvolacie dôvody nevymedzil len formálnym odkazom na ust. § 365 ods. 1 písm. b/,d/, f/ a h/ CSP, ale tieto následne konkrétne identifikoval, v čom vidí naplnenie jednotlivých odvolacích dôvodov. Nie je preto daný dôvod pre odmietnutie odvolania v zmysle ust. § 386 písm. d/ CSP. Zotrvál na vznesenej námietke premlčania a na všetkých dôvodoch, uvedených vo svojom odvolaní ohľadne nesprávne právneho posúdenia námietky premlčania. Aplikácia Obchodného zákonníka na námietku premlčania nie je možná, pretože premlčaniu podľa Obchodného zákonníka podliehajú v zmysle ust. § 387 ods. 2 iba práva vyplývajúce z obchodných záväzkových (zmluvných) vzťahov, čo nie je tento prípad. V ostatnom ohľadne tejto otázky odkázal na podrobné dôvody uvedené v odvolaní. Zotrvál na svojej odvolacej námietke, že žalobca v žalobe označil ako žalovaného Slovenskú republiku, zastúpenú Slovenským vodohospodárskym podnikom, štátny podnik, teda označil za žalovaného štát. Opäť v podrobnostiach odkázal na dôvody odvolania. K liberačným dôvodom poukázal na rozsudok Okresného súdu Michalovce č.k. 12C/277/2005-889 zo dňa 1.10.2019 v skutkovo totožnej veci, ktorý odvolaciemu súdu predložil a z ktorého záverov vyplýva, že pretrhnutie hrádze bolo spôsobené mimoriadnou udalosťou - vysokým stavom vody, ktorý spôsobil preliatie hrádze a priesaky. Zopakoval, že údržba a starostlivosť o ochranu hrádze nepredstavuje prevádzkovú činnosť v zmysle § 420a Občianskeho zákonníka s poukazom na závery rozsudku Krajského súdu v Prešove sp. zn. 2Co/36/2018-197 zo dňa 17.7.2019. V ostatnom opäť odkázal na podané odvolanie.

10. Žalobca v duplike k vyššie uvedenej replike žalovaného zopakoval svoje argumenty z predchádzajúcich podaní.

11. Žalovaný v replike k vyjadreniu žalobcu k doplneniu odvolania žalovaného zo dňa 30.10.2019 uviedol, že kontrolný znalecký posudok bol v konaní sp. zn. 12C/277/2005 vypracovaný na základe uznesenia súdu, ktorý určil znalecký ústav - Technickú univerzitu v Košiciach, pričom kontrolné znalecké dokazovanie navrhol žalobca a nie žalovaný. V ďalšom popisoval dôvody upustenia od vykonania kontrolného znaleckého dokazovania vo vyššie uvedenej veci. V ďalšom sa vyjadroval k záverom rozsudku Okresného súdu v Michalovciach v konaní vedenom pod sp. zn. 12C//277/2005 a rozporoval aj ďalšie skutočnosti uvedené žalobcom v tomto vyjadrení.

12. Žalobca v duplike k vyššie uvedenej replike žalovaného zopakoval argumentáciu, ktorá už vyplynula z predchádzajúcich podaní, a preto odvolací súd opakovane túto argumentáciu už neuvádza.

13. Následne ešte žalovaný doručil súdu vyjadrenie zo dňa 29.4.2019 a žalobca vyjadrenie zo dňa 9.9.2020, v ktorých sa znova opakujú už skôr prezentované skutočnosti v predchádzajúcich písomných podaniach.

14. Krajský súd v Košiciach ako odvolací súd (§ 34 CSP) po zistení, že odvolanie žalovaného má všetky zákonom predpísané náležitosti vrátane označenia a skutkového vymedzenia uplatnených odvolacích dôvodov, prejednal odvolanie žalovaného ako podané včas oprávnenou osobou proti rozhodnutiu, proti ktorému je odvolanie prípustné, bez nariadenia odvolacieho pojednávania v zmysle ust. § 385 ods. 1 CSP a contrario v rozsahu vyplývajúcom z ust. § 379 a § 380 CSP a z hľadísk uplatnených odvolacích dôvodov (§ 365 ods. 1 písm. b/,d/, f/ a h/ CSP) a dospel k záveru, že odvolanie žalovaného je dôvodné.

15. Predmetom odvolacieho prieskumu je vyhovujúci výrok I. a súvisiaci výrok III., ktoré boli napadnuté odvolaním žalovaného.

16. Výrok II. o zamietnutí žaloby v prevyšujúcej časti nadobudol právoplatnosť, pretože žalobca ako oprávnená osoba nepodal odvolanie proti tomuto výroku rozsudku a tento preto nebol predmetom odvolacieho prieskumu.

17. Rozsudok vo vyhovujúcom výroku I. vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci, z ktorého dôvodu neboli splnené podmienky ani na jeho potvrdenie, ani na jeho zrušenie (vo výroku I.), preto odvolací súd rozsudok vo výroku I. v zmysle ust. § 388 CSP zmenil tak, že žalobu v tejto časti zamietol.

18. Rozsudok bol verejne vyhlásený na Krajskom súde v Košiciach dňa 24. novembra 2020 o 9.55 hod. v pojednávacej miestnosti č.dv. 202, II. poschodie, pričom miesto a čas verejného vyhlásenia rozhodnutia boli zverejnené dňa 16. novembra 2020 na úradnej tabuli Krajského súdu v Košiciach v zmysle ust. § 219 ods. 1,3 CSP.

19. Žalovaný v odvolaní uplatnil odvolacie dôvody podľa ust. § 365 ods. 1 písm. b/,d/,f/ a h/ CSP, t.j. súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (b), konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (d), súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam (f) a rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho veci (h).

20. Odvolací súd dospel k záveru, že v prejednávanej veci je naplnený odvolací dôvod v zmysle ust. § 365 ods. 1 písm. h/ CSP, keďže rozhodnutie súdu vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci v otázke (ne)dôvodnosti vznesenej námietky premlčania.

21. K odvolaciemu dôvodu podľa ust. § 365 ods. 1 písm. h/ CSP odvolací súd uvádza, že právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Nesprávnym právnym posúdením je omyl súdu pri aplikácii práva na správny zistený skutkový stav. O omyl v aplikácii práva ide vtedy, ak súd použil iný právny predpis, než ktorý ma použiť alebo ak použil síce správny právny predpis, ale nesprávne ho interpretoval na daný prípad.

22. Rozsudok súdu vychádza z nesprávneho právneho posúdenia, ak súd dospel k záveru, že žalobou uplatnený nárok nie je premlčaný a že žalovaným vznesená námietka premlčania je výkonom práva v rozpore s dobrými mravmi.

23. Súd síce správne aplikoval na posúdenie dôvodnosti žalovaným vznesenej námietky premlčania žalobou uplatneného nároku ust. § 106, § 112 a § 3 ods. 1 OZ, avšak tieto ustanovenia nesprávne interpretoval na daný spor, v dôsledku čoho dospel k nesprávnemu záveru, že žalobou uplatnený nárok nie je premlčaný.

24. Predmetom konania je zaplatenie sumy 333.965,61 € titulom náhrady škody, ktorá mala vzniknúť žalobcovi ako súkromne hospodáriacemu roľníkovi zaplavením obhospodarovateľných pozemkov vodou v dôsledku pretrhnutia hrádze na rieke Ondava dňa 31.7. 2004, a to v dôsledku tvrdeného porušenia zákonných povinností žalovaným ako správcom vodného toku, ktoré preňho vyplývali z § 48 zák. o vodách v spojení aj so zákonom 666/2004 Z.z. o ochrane pred povodňami a nariadením vlády č. 32/1975 Zb. o ochrane pred povodňami.

25. V čase vzniku škodovej udalosti (31.7.2004) žalobca bol teda podnikateľom v zmysle § 2 ods. 2 písm. b/ Obchodného zákonníka (ďalej aj len ObZ), keďže bol osobou, ktorá podniká na základe živnostenského oprávnenia a žalovaný bol podnikateľom podľa § 2 ods. 2 písm. a/ ObZ, keďže ide o osobu zapísanú v obchodnom registri.

26. Otázkou možnej aplikácie Obchodného zákonníka na posúdenie vznesenej námietky premlčania sa súd prvej inštancie zaoberal už vo svojom rozsudku zo dňa 26.10.2009 č.k. 21C/65/2008-170 a túto otázku vyhodnotil tak, že na daný prípad nie je možné aplikovať ustanovenia Obchodného zákonníka o premlčaní (§ 387 ods. 2 a nasl.). Konštatoval, že premlčaniu podľa Obchodného zákonníka podliehajú všetky práva zo záväzkových vzťahov, s výnimkou práva vypovedať zmluvu uzavretú na dobu určitú. Predmetom premlčania sú všetky práva vyplývajúce z obchodných záväzkových vzťahov, ktoré sa spravujú Obchodným zákonníkom a u ostatných vzťahov sa premlčanie spravuje právnou úpravou Občianskeho zákonníka. Vzťah medzi stranami sporu nepovažoval za obchodný záväzkový vzťah, a preto aplikoval ustanovenia Občianskeho zákonníka na vznesenú námietku premlčania.

27. Rovnako túto otázku, t.j. že vzťah medzi stranami sporu je vzťahom občianskoprávnym, vyriešil súd prvej inštancie aj v napadnutom rozsudku zo dňa 12.3.2019 č.k. 21C/65/2008 - 800, ktorý je predmetom tohto odvolacieho prieskumu, aj keď už podrobne neuviedol, z akého dôvodu je potrebné aplikovať Občiansky zákonník a nie Obchodný zákonník.

28. Súd teda dospel k správne záveru, že vzťah medzi stranami nie je obchodným záväzkovým vzťahom, ktorý podlieha úprave Obchodného zákonníka a správne preto pristúpil k aplikácii ustanovení Občianskeho zákonníka na posúdenie vznesenej námietky premlčania.

29. Na zdôvodnenie správnosti aplikácie Občianskeho zákonníka na vznesenú námietku premlčania odvolací súd už len dopĺňa, že pre posúdenie, či daný vzťah treba posúdiť podľa ustanovení Obchodného zákonníka, je predovšetkým rozhodné, či ide o obchodné vzťahy v zmysle Obchodného zákonníka. Čo sa považuje za obchodný vzťah, Obchodný zákonník *expressis verbis* nedefinuje. Nepriamo to však vyplýva z ust. § 261 Obchodného zákonníka v súvislosti s určením, čo je predmetom úpravy záväzkových (obchodných) vzťahov. Podľa ods. 1 tohto ustanovenia táto časť zákona upravuje záväzkové vzťahy medzi podnikateľmi, ak pri ich vzniku je zrejmé s prihliadnutím na všetky okolnosti, že sa týkajú ich podnikateľskej činnosti. Ostatné odseky tohto ustanovenia upravujú iba výnimky z uvedenej všeobecnej právnej úpravy záväzkových vzťahov, a to vo vzťahu k tým vymenovaným subjektom alebo vo vzťahu k charakteru záväzkového vzťahu. Uvedené výnimky upravujúce pôsobnosť Obchodného zákonníka teda platia aj vtedy, ak by sa podľa definovania uvedenom v § 261 ods. 1 Obchodného zákonníka nejednalo o záväzkový vzťah, na ktorý treba aplikovať ustanovenia Obchodného zákonníka, t.j. nešlo by o vzťah medzi podnikateľmi a ktorý sa týka ich podnikateľskej činnosti. Iba v prípade kumulatívneho naplnenia oboch uvedených predpokladov je možná aplikácia Obchodného zákonníka.

30. V prejednávanej veci síce ide o podnikateľov, avšak uplatnený je nárok zo zodpovednosti za škodu spôsobenú porušením iných povinností, než zmluvných (§ 373 a nasl., ktorý upravuje náhradu škody v prípade porušenia zmluvných povinností) a iných, než vyplývajúcich z Obchodného zákonníka (§ 757 Obchodného zákonníka, ktorý umožňuje obdobnú aplikáciu ust. § 373 a nasl. aj na zodpovednosť za škodu spôsobenú porušením povinností ustanovených týmto zákonom, rozumej Obchodným zákonníkom).

31. V prípade, že ide o nárok zo zodpovednosti za škodu spôsobenú porušením povinností vyplývajúcich z iných zákonov, ako je Obchodný zákonník, tento zodpovednostný vzťah nie je záväzkovým vzťahom podľa Obchodného zákonníka a naplnenie predpokladov tejto zodpovednosti je potrebné posudzovať

podľa všeobecnej právnej úpravy zodpovednosti za škodu, ktorou sú ustanovenia Občianskeho zákonníka, a to vrátane zániku práva domôcť sa plnenia v dôsledku vznesenej námietky premlčania (viď rozsudok Najvyššieho súdu SR zo dňa 27.4.2015 sp.zn. 3MCdo/40/2012 v spojení s nálezom Ústavného súdu SR zo dňa 24.2.2016 II.ÚS 637/2015).

32. Keďže v prejednávanej veci je uplatnený nárok na náhradu škody zo zodpovednostného záväzkovo-právneho vzťahu, ktorý mal vzniknúť porušením povinností podľa osobitného predpisu, konkrétne zákona o vodách č. 364/2004 Z.z. a zákona o ochrane pred povodňami č. 666/2004 Z.z., správne súd posúdil zodpovednostný vzťah medzi stranami sporu, vrátane premlčania práv vyplývajúcich z tohto vzťahu, podľa Občianskeho zákonníka. Daný zodpovednostný vzťah ako celok sa teda riadi ustanovenia Občianskeho zákonníka, vrátane posudzovania premlčania.

33. Odvolací súd teda zhodne so súdom prvej inštancie uzaviera, že otázku premlčania je potrebné v danom prípade posudzovať podľa Občianskeho zákonníka (§ 106 OZ) a nie podľa Obchodného zákonníka, ako to tvrdí žalobca, nakoľko medzi sporovými stranami nejde o záväzkový vzťah spĺňajúci podmienky § 261 ods.1 alebo 2 Obchodného zákonníka, pretože medzi stranami sporu nebola uzavretá žiadna zmluva podľa Obchodného zákonníka, porušením ktorej vznikol žalobcovi nárok na náhradu škody, tvrdené nie je ani porušenie žiadnej inej povinnosti ustanovenej Obchodným zákonníkom, ale ide o porušenie povinnosti ustanovenej osobitným predpisom, kedy aplikácia Obchodného zákonníka je vylúčená.

34. Premlčanie náhrady škody upravuje Občiansky zákonník v ustanovení § 106 tak, že právo na náhradu škody sa premlčí za dva roky odo dňa, keď sa poškodený dozvie o škode a o tom, kto za ňu zodpovedá (ods. 1). Najneskoršie sa právo na náhradu škody premlčí za tri roky, a ak ide o škodu spôsobenú úmyselne, za desať rokov odo dňa, keď došlo k udalosti, z ktorej škoda vznikla; to neplatí, ak ide o škodu na zdraví (ods. 2).

35. Pri premlčaní práva na náhradu škody je teda ustanovená kombinovaná premlčacia doba, a to subjektívna (ods. 1) a objektívna (ods. 2). Začiatok subjektívnej i objektívnej premlčacej doby je stanovený odlišne, na sebe nezávisle a ich plynutie a skončenie je tiež vzájomne nezávislé. Subjektívna premlčacia doba môže plynúť iba v rámci objektívnej premlčacej doby, ktorú nemožno prekročiť.

36. Objektívna premlčacia doba je trojročná a začne plynúť od okamihu škodovej udalosti. Túto objektívnu premlčaciu dobu nemožno prekročiť, hoci by boli ešte podmienky pre plynutie subjektívnej premlčacej doby.

37. V prejednávanej veci z vykonaného dokazovania vyplynulo, že ku škodovej udalosti, t.j. k pretrhnutiu hrádze došlo dňa 31.7.2004 a následne bezprostredne došlo k zaplaveniu pozemkov obhospodarovaných žalobcom a k zničeniu úrody.

38. Objektívna premlčacia doba preto začala plynúť dňom 31.7.2004 a uplynula dňom 31.7.2007, pričom žaloba bola podaná na súd dňa 24.4.2008, teda po uplynutí trojročnej premlčacej doby. Vzhľadom na uplynutie objektívnej premlčacej doby je už posudzovanie subjektívnej premlčacej doby právne bez významu.

39. Súd prvej inštancie síce vychádzal z dátumu vzniku škodovej udalosti dňom 3.8.2004, ako ju žalobca uviedol v žalobe, avšak aj v prípade, že by k škodovej udalosti došlo dňa 3.8.2004 (čo však vykonaným dokazovaním nebolo preukázané, keďže k pretrhnutiu hrádze došlo dňa 31.7.2004), k uplynutiu premlčacej doby by došlo dňom 3.8.2007 a pokiaľ žaloba bola podaná dňa 24.4.2008, je podaná po uplynutí trojročnej premlčacej doby. Nesprávne určenie začiatku premlčacej doby dňom 3.8.2004 preto nemá vplyv na záver o podaní žaloby dňa 24.4.2008 po uplynutí premlčacej doby.

40. Súd prvej inštancie rovnako pri posudzovaní námietky premlčania teda vychádzal z trojročnej premlčacej doby, avšak dospel k záveru, že táto premlčacia doba v zmysle § 112 Občianskeho zákonníka

spočívala počas konania vedeného na Okresnom súde Spišská Nová Ves pod sp.zn. 13C 1/2007, t.j. od 10.1.2007 do 15.11.2007, pretože žalobca v tomto konaní riadne pokračoval, keď podal a riadne odôvodnil svoju žiadosť o oslobodenie od súdneho poplatku, s ktorým záverom sa však odvolací súd, vychádzajúc z doterajšej súdnej praxe, nestotožňuje.

41. Ak veriteľ v premlčacej dobe uplatní právo na súde alebo u iného príslušného orgánu a v začatom konaní riadne pokračuje, premlčacia doba od tohto uplatnenia po dobu konania neplynie. To platí aj o práve, ktoré bolo právoplatne priznané a pre ktoré bol na súde alebo u iného príslušného orgánu navrhnutý výkon rozhodnutia.

42. Ako vyplýva z vyššie citovaného ustanovenia, predpokladom spočívania premlčacej doby je, aby veriteľ si uplatnil právo na súde alebo u iného príslušného orgánu a v tomto začatom konaní riadne pokračoval. Účastník v konaní riadne pokračuje, ak svojimi procesnými úkonmi nebráni riadnemu priebehu konania, takže toto môže skončiť vydaním rozhodnutia vo veci. Aj podaním takého návrhu na začatie súdneho konania, ktorý má nedostatky vyžadujúce ich odstránenie v zmysle § 43 O.s.p., sa začína súdne konanie s účinkami zachovania procesných aj hmotnoprávných lehôt (R 46/2000). Uplatňovaním práva na súde nenastane spočívanie plynutia premlčacej doby v zmysle ust. § 112 OZ, ak v dôsledku späťvzatia návrhu na začatie konania dôjde k zastaveniu súdneho konania (R 3/2001).

43. V konaní o náhradu škody platí, že v začatom konaní riadne pokračuje ten účastník, ktorý nebráni svojimi procesnými úkonmi jeho náležitému priebehu tak, aby toto konanie mohlo skončiť meritórnym rozhodnutím. Riadne preto nepokračuje v konaní napr. účastník, ktorý vzal žalobu späť alebo nepodal návrh na pokračovanie v prerušenom konaní podľa ust. § 110 O.s.p., prípadne iným obdobným úkonom alebo nečinnosťou napriek výzve súdu spôsobil, že konanie nemohlo skončiť meritórnym rozhodnutím (viď rozsudok Najvyššieho súdu SR sp.zn. 3 MCdo 12/2005, uverejnený v časopise Zo súdnej praxe pod č. 64/2009).

44. Bezpochyby v zmysle ustálenej súdnej praxe riadne nepokračuje v konaní napr. aj strana sporu, ktorá si nesplní svoju poplatkovú povinnosť, a napriek poučeniu o následkoch nezaplatenia poplatku nezaplatí súdny poplatok za žalobu, v dôsledku čoho súd konanie zastaví. Riadne nepokračuje v konaní aj strana sporu, ktorá neuposlúchne súdnu výzvu, aby v ustanovenej lehote doplnila alebo opravila podanie, v dôsledku čoho súd jej podanie odmietne (viď poznámky k vyššie uvedenému rozhodnutiu a komentár k Občianskemu zákonníku V. vydanie, Eurounion, str. 157).

45. V prejednávanej veci z obsahu pripojeného spisu Okresného súdu Michalovce sp.zn. 13C 1/2007 vyplýva, že žalobca podal totožnú žalobu ako v tu prejednávanej veci dňa 10.1.2007. Výzvou zo dňa 11.1.2007 bol vyzvaný na zaplatenie súdneho poplatku v lehote do 10 dní od doručenia výzvy s poučením, že ak súdny poplatok v súdom určenej lehote nezaplatí, súd konanie zastaví podľa § 10 ods. 1 zák. 71/1992 Zb. a zároveň bol poučený o možnosti požiadať o oslobodenie od súdnych poplatkov. Výzva bola žalobcovi doručená dňa 16.1.2007 a jeho právnej zástupkyňi dňa 17.1.2007.

46. Žalobca podaním doručeným súdu dňa 30.1.2007 požiadal o oslobodenie od súdnych poplatkov. Na zdôvodnenie žiadosti uviedol, že jeho účty v bankách (8 účtov v štyroch bankách) sú zablokované na základe príkazu súdneho exekútora, a preto hoci má na účtoch dostatok finančných prostriedkov na zaplatenie súdneho poplatku, nevie poplatok riadne a včas zaplatiť. V dôsledku zriadenia exekučného záložného práva na nehnuteľnosti v jeho vlastníctve a na obchodné podiely v dvoch spoločnostiach nemôže tieto predať (previesť) za účelom získania prostriedkov na zaplatenie súdneho poplatku. Súdny poplatok je preto schopný zaplatiť až po odblokovaní účtov a majetku. Z daňového priznania za rok 2006 vyplynula strata 50 497 465 Sk.

47. Uznesením zo dňa 30.7.2007 Okresný súd Michalovce nepriznal žalobcovi oslobodenie od súdnych poplatkov s odôvodnením, že jeho finančná situácia nie je natoľko nepriaznivá, že by to odôvodňovalo oslobodenie od súdnych poplatkov a zároveň ako podnikateľ musí niesť riziko strát spojené s podnikaním.

48. Toto uznesenie bolo doručené právnej zástupkyňi žalobcu dňa 17.8.2007, proti tomuto uzneseniu žalobca odvolanie nepodal a toto nadobudlo právoplatnosť dňa 4.9.2007. Následne súd uznesením zo dňa 23.10.2007 konanie zastavil. Voči tomuto uzneseniu rovnako žalobca nepodal odvolanie a nadobudlo právoplatnosť dňa 15.11.2007. Z uznesenia o zastavení konania vyplýva, že potom, čo súd uznesením mu nepriznal oslobodenie od súdnych poplatkov, opätovne mu doručil príkaz na úhradu súdneho poplatku vo výške 500.000,-Sk dňa 12.9.2007, pričom žalobca súdny poplatok ku dňu rozhodovania súdu dňa 23.10.2007 nezaplatil.

49. Ako vyplýva z vyššie uvedeného spisu Okresného súdu Michalovce, žalobca nespochybňoval zákonnosť rozhodnutia o nepriznaní oslobodenia od súdnych poplatkov a o zastavení konania a na ten účel nevyužil opravné prostriedky, konkrétne možnosť podať odvolanie proti týmto rozhodnutiam.

50. Žalobca dňa 24.4.2008 opätovne podal žalobu na Okresný súd Michalovce voči totožnému žalovanému a s totožným petitom ako v konaní vedenom na Okresnom súde Michalovce pod sp.zn. 13C/1/2007 a spolu so žalobou požiadal o oslobodenie od súdnych poplatkov z dôvodu nepriaznivých majetkových pomerov, ktoré majú svoj pôvod v povodniach z roku 2004. Predložil súdu aj potvrdenie o osobných, majetkových a zárobkových pomeroch na oslobodenie od súdnych poplatkov, v zmysle ktorého nemá žiadne príjmy, ani žiaden majetok a na výzvu súdu predložil aj svoje daňové priznanie za rok 2007, v zmysle ktorého vykázal stratu 12.464.378,- Sk.

51. Uznesením zo dňa 4.9.2008 (č.l.110 spisu) súd priznal žalobcovi oslobodenie od súdnych poplatkov, vychádzajúc z jeho daňového priznania za rok 2007, z ktorého vyplýva dosiahnutý záporný výsledok hospodárenia (strata) 12.464.378,- Sk.

52. Vychádzajúc z vyššie uvedeného obsahu oboch spisov Okresného súdu Michalovce nemožno dospieť k záveru, že žalobca riadne pokračoval v konaní, ak podal žiadosť o oslobodenie od súdnych poplatkov, ktorú aj riadne odôvodnil, avšak len z dôvodu, že súd mu nevyhovelo, nebolo možné v konaní pokračovať, pričom v ďalšom konaní pri podaní rovnakej žaloby na základe rovnakých predpokladov na oslobodenie od súdnych poplatkov už žalobca bol od súdnych poplatkov oslobodený.

53. Dôvody, ktoré mali viesť k oslobodeniu žalobcu od súdnych poplatkov v oboch konaniach, boli rôzne. V konaní sp.zn. 13C/1/2007 súd dospel k záveru, že žalobca je schopný zaplatiť súdny poplatok a nakoniec to nepopieral ani žalobca, ktorý argumentoval iba nedôvodne vedenou exekúciou na jeho majetok, v dôsledku ktorej nemá voľné finančné prostriedky na zaplatenie súdnych poplatkov.

54. V tomto prebiehajúcom konaní žalobca deklaroval svoje osobné a majetkové pomery tak, že nemá žiaden príjem ani žiaden majetok, či úspory a súd vychádzal aj z daňového priznania za rok 2007, z ktorého vyplynula strata vo výške viac ako 12 464 378,- Sk, čo viedlo súd k záveru o splnení predpokladov pre oslobodenie od súdneho poplatku.

55. Skutočnosť, že žalobca bol následne oslobodený od súdnych poplatkov, nie je možné zohľadniť v prospech žalobcu v tom zmysle, že aj keď nezaplatil súdny poplatok v konaní vedenom pod sp. zn. 13C/1/2007, išlo z jeho strany o riadne pokračovanie v konaní, keď požiadal o oslobodenie od súdnych poplatkov a nemohol ovplyvniť rozhodnutie súdu.

56. Takýto výklad vedie neprípustne k preskúmvaniu záverov právoplatného rozhodnutia súdu o nepriznaní oslobodenia od súdneho poplatku, čo neprináleží súdu tej istej inštancie a ani odvolaciemu súdu vzhľadom na skutočnosť, že ide o rozhodnutie právoplatné, a teda pre súdy záväzné.

57. Pokiaľ žalobcovi v konaní sp.zn. 13C/1/2007 nebolo priznané oslobodenie od súdnych poplatkov, žalobca nepodal opravný prostriedok proti tomuto rozhodnutiu, súdny poplatok ani následne nezaplatil, v dôsledku čoho došlo k zastaveniu konania, proti ktorému rozhodnutiu opätovne žalobca nevyužil opravný prostriedok a ani v odvolacej lehote súdny poplatok nezaplatil. Takéto konanie nemožno hodnotiť ako riadne pokračovanie v konaní, pretože bol to žalobca, ktorý svojou pasivitou spôsobil, že v konaní nebolo možné ďalej pokračovať a skončiť meritórnym rozhodnutím.

58. Riadnym pokračovaním v konaní by bolo zaplatenie súdneho poplatku alebo minimálne využitie opravných prostriedkov proti nepriznaniu oslobodenia od súdnych poplatkov a proti zastaveniu konania.

59. Zohľadniac všetky uvedené skutočnosti nemožno dospieť k záveru, že by žalobca riadne pokračoval v konaní vedenom pod sp.zn. 13C/1/2007, a teda, že by počas tohto konania spočívala premlčacia doba až do jeho právoplatného skončenia dňa 15.11.2007.

60. Nenáležitá je aj argumentácia súdu, že išlo o situáciu osobitného zreteľa vzhľadom na skutočnosť, že žalobca z dôvodu svojej finančnej situácie nemal dostatočné finančné prostriedky, aby zaplatil súdny poplatok, pretože túto otázku právoplatne vyriešil súd v konaní vedenom pod sp.zn. 13C/1/2007 tak, že finančná situácia žalobcu neodôvodňovala priznanie mu oslobodenia od súdnych poplatkov a prehodnocovanie záverov tohto právoplatného rozhodnutia je neprípustné.

61. Takéto hodnotenie je neprípustné aj s ohľadom na tú skutočnosť, že o oslobodení žalobcu od súdnych poplatkov v tomto prebiehajúcom konaní súd rozhodoval na základe iných tvrdených pomerov, uvádzaných samotným žalobcom, ako v konaní sp. zn. 13C/1/2007, teda nešlo o posudzovanie totožných osobných, majetkových a zárobkových pomerov. Namiesto nie je ani argumentácia, že žalobca nemohol následne podať žalobu skôr ako 24.4.2008, keďže mu v tom bránila prekážka litispencie, pretože konanie sp. zn. 13C/1/2007 bolo právoplatne skončené už dňom 15.11.2007.

62. Odvolací súd sa nestotožňuje ani so záverom súdu prvej inštancie, že žalovaným vznesená námietka premlčania žalobou uplatneného nároku je výkonom práva v rozpore s dobrými mravmi, ktorý nemôže požívať ochranu v zmysle § 3 ods. 1 Obč. zákonníka.

63. Uplatnenie námietky premlčania je vo všeobecnosti potrebné považovať za výkon práva v súlade s dobrými mravmi a nemôže byť konaním, ktoré je v rozpore s dobrými mravmi (viď. rozhodnutie NS SR sp.zn. 1Cdo/148/2004).

64. Vznesenie námietky premlčania teda zásadne dobrým mravom neodporuje, nastávajú ale situácie, pri ktorých je uplatnenie tejto námietky výrazom zneužitia práva na úkor účastníka, ktorý márne uplynutie premlčacej doby nezavinil a voči ktorému by za takejto situácie zánik nároku v dôsledku uplynutia premlčacej doby bol neprimerane tvrdým postihom v porovnaní s rozsahom a charakterom ním uplatňovaného práva a s dôvodmi, pre ktoré svoje právo včas neuplatnil.

65. Aj podľa Nálezu Ústavného súdu SR sp.zn. II.ÚS 176/2011 je možné dospieť k záveru, že v niektorých prípadoch je vznesenie námietky premlčania v rozpore s dobrými mravmi, avšak aplikácia tohto inštitútu by mala byť len výnimočná a nemala by zhozovať nezalosť zákona, t.j. nezalosť plynutia premlčacích dób. V tomto smere súd poukázal aj na jednu zo základných zásad súkromného práva - vigilantibus iura scripta sunt - právo patrí bdelym. Preto je potrebné pri skúmaní otázky, či je vznesenie námietky premlčania v rozpore s dobrými mravmi skúmať, či strana konania, ktorá sa dovoláva rozporu s dobrými mravmi, postupovala s dostatočnou mierou starostlivosti a opatrnosti práve v súlade so zásadou vigilantibus iura, ktorá predpokladá, že každý zodpovedá za náležitú mieru predvídavosti a opatrnosti nielen pri vzniku právneho vzťahu, ale aj pri uplatňovaní svojich práv a výkone svojich práv a povinností z neho vyplývajúcich.

66. Z uznesenia Ústavného súdu SR sp. zn. II. ÚS 176/2011 zo dňa 20. apríla 2011 vyplýva, že vo všeobecnosti nie je vylúčené, aby vznesenie námietky premlčania žalovaným mohlo byť považované za konanie, ktoré je v rozpore s dobrými mravmi, pretože výkon žiadneho práva nesmie byť v rozpore s dobrými mravmi. O takýto prípad však môže ísť iba výnimočne. V rozpore s dobrými mravmi môže byť však len taký výkon práva strany konania v občianskom súdnom konaní, ktorý je výrazom zneužitia tohto práva na úkor druhej strany konania, pričom vo vzťahu k vznesenej námietke premlčania môže o takýto prípad ísť len vtedy, ak druhá strana konania márne uplynutie premlčacej doby nezavinila a voči nemu by za tejto situácie priznanie účinkov premlčania bolo neprimerane tvrdým postihom. Pre posúdenie tejto

primeranosti je potrebné vychádzať z konkrétnych okolností prípadu, najmä vziať do úvahy charakter uplatneného práva, jeho rozsah a dôvody, pre ktoré právo nebolo uplatnené pred uplynutím premlčacej doby.

67. V náleze sp. zn. I. ÚS 33/2012 zo dňa 3. októbra 2012 Ústavný súd SR vyslovil názor, že námietka premlčania zásadne dobrým mravom neodporuje, ale môžu nastať situácie (napr. v pomere blízkych príbuzných či spolupracovníkov alebo spolujemajiteľov firmy a pod.), že uplatnenie tejto námietky je výrazom zneužitia práva na úkor strany konania, ktorá márne uplynutie premlčacej doby nezavinila, a voči ktorému by za takej situácie zánik nároku v dôsledku uplynutia premlčacej doby bol neprimerane tvrdým postihom v porovnaní s rozsahom a charakterom ním uplatňovaného práva a s dôvodmi, pre ktoré svoje právo neuplatnil včas. V duchu tohto právneho názoru sa uplatnenie premlčacej námietky môže priečiť dobrým mravom len vo výnimočných prípadoch, keď by bolo na úkor strany konania, ktorá márne uplynutie premlčacej doby nezavinila, alebo keď by sa aprobovalo konanie, ktoré je contra bonos mores (§ 3 ods. 1 OZ).

68. Rovnako v uznesení sp. zn. 2 Cdo 249/2014 zo dňa 30. júla 2015 Najvyšší súd SR vychádzal z úvahy, že za špecifických okolností výkon práva namietať premlčanie uplatneného nároku by mohlo byť konaním umožňujúcim poškodiť druhého účastníka právneho vzťahu, ktorý márne uplynutie premlčacej doby nezavinil a voči ktorému by zánik uplatňovaného nároku v dôsledku uplynutia premlčacej doby bol neprimerane tvrdým postihom v porovnaní s rozsahom a charakterom ním uplatňovaného práva a s dôvodmi, pre ktoré svoje právo neuplatnil včas. Znaky konania vykazujúce priamy úmysel poškodiť druhého účastníka je potrebné vyvodzovať z tých okolností, za ktorých bola námietka premlčania tohto nároku uplatnená a nie z okolností a dôvodov, z ktorých je vznik uplatňovaného nároku odvodzovaný, inými slovami, rozhodujúce (určujúce) pre odopretie účinkov námietky premlčania sú okolnosti, ktoré existovali v čase uplatnenia námietky premlčania. Tieto okolnosti musia byť naplnené v natolko výnimočnej intenzite, aby bol odôvodnený tak významný zásah do právnej istoty, akým je neumožnenie práva uplatniť námietku premlčania.

69. Aj rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3 Cdo/441/2013 zo dňa 31. marca 2016 vychádza z úvahy, že uplatnenie námietky premlčania sa prieči dobrým mravom v tých výnimočných prípadoch, v ktorých je výrazom zneužitia tohto práva na úkor účastníka, ktorý márne uplynutie premlčacej doby nezavinil. Ustanovenie § 3 ods. 1 OZ je všeobecným ustanovením hmotnoprávnej povahy, ktoré dáva súdu možnosť posúdiť, či výkon subjektívneho práva je v súlade s dobrými mravmi a v prípade, ak to tak nie je, požadovanú ochranu odoprieť. Postup podľa uvedeného ustanovenia má miesto iba v ojedinelých a vo výnimočných prípadoch, a to vtedy, ak vznesenie námietky premlčania. Výrazom zneužitia práva v neprospech toho účastníka, ktorý márne uplynutie premlčacej doby nezavinil a voči ktorému by nepriznanie jeho nároku súdom v dôsledku uplynutia premlčacej doby bolo neprimerane tvrdým postihom v porovnaní s rozsahom a charakterom uplatňovaného práva a dôvodmi, pre ktoré svoje právo včas neuplatnil, (prípadne, kedy k výkonu práva založeného zákonom dochádza z iných dôvodov, než je dosiahnutie hospodárskych cieľov), či uspokojenia iných potrieb, kedy hlavnou alebo aspoň prevažujúcou motiváciou je úmysel poškodiť, či znevýhodniť povinnú osobu (tzv. šikanózný výkon práva). Tieto okolnosti musia byť naplnené v takej výnimočnej intenzite, aby bol odôvodnený tak významný zásah do princípu právnej istoty, akým je odopretie práva uplatniť námietku premlčania. Preto pre odopretie účinkov vznesenej námietky premlčania z dôvodu ich rozporov s dobrými mravmi sú rozhodujúce individuálne okolnosti, za ktorých bola námietka premlčania uplatnená.

70. Z vyššie uvedeného je zrejmé, že judikatúra dovolacieho a ústavného súdu v otázke premlčania a dobrých mravov je v zásade ustálená v tom, že nevylučuje, že vznesenie námietky premlčania by mohlo byť v rozpore s dobrými mravmi, avšak vždy musí ísť o veľmi výnimočné prípady, v ktorých je výrazom zneužitia tohto práva na úkor strany, ktorá márne uplynutie premlčacej doby nezavinila. Postup podľa § 3 ods. 1 OZ má miesto iba v ojedinelých a vo výnimočných prípadoch, keď voči strane konania by nepriznanie jej nároku súdom v dôsledku uplynutia premlčacej doby bolo neprimerane tvrdým postihom v porovnaní s rozsahom a charakterom uplatňovaného práva a dôvodmi, pre ktoré svoje právo včas neuplatnil, prípadne kedy k výkonu práva založeného zákonom dochádza z iných dôvodov, než je dosiahnutie hospodárskych cieľov, či uspokojenia iných potrieb, kedy hlavnou alebo aspoň prevažujúcou motiváciou je úmysel poškodiť, či znevýhodniť povinnú osobu (tzv. šikanózný výkon práva).

Tieto okolnosti musia byť naplnené v takej výnimočnej intenzite, aby bol odôvodnený tak významný zásah do princípu právnej istoty, akým je odopretie práva uplatniť námietku premlčania.

71. Odvolací súd vychádzajúc z takto ustálenej judikatúry má za to, že v prejednávanej veci okolnosti prípadu, ako ich uvádza súd prvej inštancie, nie sú takej výnimočnej povahy, kedy je možné dôjsť k záveru, že vznesenie námietky premlčania žalovaným by bolo možné považovať za výkon práva v rozpore s dobrými mravmi.

72. Ako totiž vyplýva z citovaného rozhodnutia Ústavného súdu SR sp. zn. II.ÚS 176/2011, neznalosť zákona, v tomto prípade tvrdená neznalosť subjektu zodpovedného za škodu, nemožno považovať za ospravedlniteľný dôvod, pre ktorý žalobca svoj nárok neuplatnil včas. Relevanciu ospravedlniteľného dôvodu pre neskoré uplatnenie nároku nemožno prisúdiť ani verejným prísľubom, z ktorých žalobca vychádzal, že škoda mu bude nahradená štátom.

73. V konaní neboli tvrdené a ani preukázané žiadne závažné objektívne existujúce, náhle, neprekonateľné, či nepredvídateľné prekážky, ktoré by bránili žalobcovi vo včasnom uplatnení si práva na náhradu škody vrátane možnosti kontaktovať advokáta a včas podať žalobu na začatie súdneho konania.

74. Vychádzajúc zo zásady, že právo patrí bdelym, bol to žalobca, ktorý svojou pasivitou zavinil márne uplynutie premlčacej doby a žalovaný sa o tento stav žiadnym spôsobom nepričinil. Neobstojí ani argumentácia, že žalobca sa dozvedel o subjekte, ktorý je zodpovedný za škodu, až dňa 20. 12. 2016 po porade s advokátkou, keďže z hľadiska plynutia premlčacej doby je právne bezpredmetné, či a kedy si poškodený utvoril právny záver o zodpovednosti určitej osoby za škodu a nepochybne, vychádzajúc zo žaloby podanej dňa 10. 01. 2007 v konaní vedenom pod sp. zn. 13C/1/2007, žalobca už v čase podania žaloby mal vedomosť o tom, kto za škodu zodpovedá a v akej výške mu škoda vznikla, pričom išlo o včas podanú žalobu a k uplynutiu premlčacej doby došlo iba v dôsledku pasivity žalobcu, ktorý riadne v tomto konaní nepokračoval.

75. Žalovaný sa teda nedopustil žiadneho správania, ktorým by zavinil uplynutie premlčacej doby a ktorým by sledoval poškodenie žalobcu, a preto pokiaľ sa v konaní bránil námietkou premlčania, nemožno výkon tohto práva interpretovať ako zneužívanie a šikanózný výkon práva.

76. Vychádzajúc z vyššie uvedených záverov, je vznesená námietka premlčania žalobou uplatneného nároku zo strany žalovaného v tomto konaní účinná a pokiaľ súd prvej inštancie dospel k iným záverom, vychádza jeho rozhodnutie z nesprávneho právneho posúdenia.

77. Ak sa dlžník premlčania dovoľá, nemožno premlčané právo veriteľovi priznať (§ 100 ods. 1 druhej vety OZ).

78. V prejednávanej veci žalovaný účinne vzniesol námietku premlčania žalobou uplatneného nároku, z ktorého dôvodu žalobcovi nie je možné priznať právo na náhradu škody voči žalovanému, a preto odvolací súd v zmysle ust. § 388 CSP rozsudok v napadnutom vyhovujúcom výroku I. zmenil tak, že žalobu zamietol.

79. Pokiaľ žalobca vo vyjadrení k odvolaniu uviedol, že prekážkou pre včasné uplatnenie práva žalobcovi malo byť aj jeho onkologické ochorenie v rokoch 2004 až 2008, odvolací súd uvádza, že súd prvej inštancie takéto prekážky uplatnenia práva nezistil a žalobca ich neuvádzal ani v súvislosti so žiadosťami o oslobodenie od súdnych poplatkov v oboch konaniach a pokiaľ by aj takéto prekážky existovali, bol by ich logicky uplatnil v súvislosti s podávaním žiadosti o oslobodenie od súdnych poplatkov už v konaní sp. zn. 13C/1/2007. Keďže existencia takýchto prekážok tvrdená nebola a ani nebola preukazovaná, nie je ich možné zohľadniť ani v odvolacom konaní, keďže ide o skutočnosti doposiaľ žalobcom neuvádzané, ktoré nespĺňajú podmienky v zmysle ust. § 366 CSP (novoty v odvolacom konaní), keďže ich odvolateľ mohol uplatniť už v konaní pred súdom prvej inštancie.

80. Ako vyplýva z obsahu spisu, žalobca sa osobne zúčastnil prvého pojednávania vo veci dňa 11. 06. 2009, kedy bol vo veci aj vypočutý, pri tomto výsluchu taktiež neuvádzal žiadne zdravotné problémy, ktoré by mu bránili vo včasnom uplatnení práva. Rovnako sa osobne zúčastnil aj pojednávania dňa 26. 10. 2009, na ktorom bol vyhlásený rozsudok č.k. 21C/65/2008, ktorým súd žalobu zamietol z dôvodu premlčania, pričom ani v odvolaní proti tomuto rozsudku žalobca nenamietal, že by išlo o vznesenie námietky premlčania v rozpore s dobrými mravmi a nepoukazoval na žiadne zdravotné problémy, ani iné prekážky, ktoré by mu bránili vo včasnom uplatnení práva. Bránil sa výlučne spočítaním premlčacej doby počas konania vedeného na Okresnom súde Michalovce pod sp. zn. 13C/1/2007.

81. Odvolací súd v žiadnom prípade nezľahčuje zdravotné problémy žalobcu, ale ak tieto mali byť prekážkou včasného uplatnenia nároku, bolo povinnosťou žalobcu tieto prekážky v konaní jednoducho tvrdiť, ale aj súdu preukázať a následne súd prvej inštancie by bol posudzovať uvedené okolnosti, či ich možno považovať za tak výnimočné, aby žalovaným vznesená námietka premlčania mohla byť považovaná za výkon práva v rozpore s dobrými mravmi.

82. Povinnosťou súdu v každom štádiu konania je rešpektovať princíp rovnosti strán, teda rovné postavenie strán sporu spočívajúce v rovnakej miere možnosti uplatňovať prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany (článok 6 ods. 1 Základných princípov CSP).

83. Námietka premlčania je legálnym nástrojom procesnej obrany a odopretie výkonu tohto práva súdom je možné iba vo výnimočných prípadoch, ako bolo popísané vyššie, o aký však v prejednávanej veci nejde.

84. O náhrade trov celého konania (prvoinštančného aj odvolacieho) súd rozhodol podľa ust. § 396 ods. 2 CSP v spojení s ust. § 255 ods. 1 a 262 ods. 1, 2 CSP.

85. Po rozhodnutí odvolacieho súdu bol žalobca v konaní v celom rozsahu neúspešný, nemá preto nárok na náhradu trov konania a vznikla mu povinnosť nahradiť trovy celého konania (prvoinštančného i odvolacieho) žalovanému v plnom rozsahu, o výške ktorých rozhodne súd prvej inštancie samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník po právoplatnosti tohto rozhodnutia, zohľadňujúc ust. § 251 CSP.

86. Toto rozhodnutie prijal senát Krajského súdu v Košiciach pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP).

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 CSP).

Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 CSP).

Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) (§ 421 ods. 2 CSP).

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak

- a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b).

Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie (§ 422 ods. 1,2 CSP).

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné (§ 423 CSP).

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plyní znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy. Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 1,2 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

Povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je

- a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 CSP).

Rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže dovolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 430 CSP).